

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Vineri, 12 Martie 2021 08:37 -

Despre castrul roman Tirighina-Barboși a scris autorul Gheorghe Săulescu-„Descrierea istorico-gheografică a cetății Caput Bovis (Capul Boului sau Ghertina): a cării ruine să află în apropierea Galațiului”, lucrare publicată inițial de eruditul paharnic moldovean în 1837, apoi la Ed. Academiei Române, București, 1991, ediție îngrijită de S. Sanie și V. Cristian.

Istoricii Andrei și Valentina Eșanu consemnează într-un articol evoluția opiniei eruditului Dimitrie Cantemir asupra vechimii stemei Moldovei, întrucât se aflase o monedă din timpul lui Constantin cel Mare (306-337) la cetatea „Gherghina/Ghertina care este mai sus de Galați”, monedă care avea pe o parte un chip de zimbbru (D. Cantemir- Hronicul vechimei a română-moldo-vlahilor, Chișinău, 2016). În D. Cantemir- De antiquis et hodiernis Moldaviae nominibu/ De antiquis et hodiernis Moldaviae nominibus, eruditul apreciază că ar fi existat două steme ale Moldovei, una până la invazia tătarilor sub Batâi Han, a doua după descălecatul lui Dragoș. Probabil că dl. Emil Vârtosu exprimă cea mai competentă opinie, conform căreia „stema Moldovei a fost alcătuită (...) având drept model stema orașului Baia”. A. Și V. Eșanu opinează că simbolul heraldic cap de bour apare sub Bogdan I

(1362-1367) ori a urmașilor săi, ceea ce nu s-ar putea explica decât printr-un aflux relativ important de artizani și mineri germanici din Maramureș în noul (re)constituit principat (o opinie personală a mea doar). Poate că până la urmă Dl. Emil Vârtosu are dreptate... Întrucât, verificând emblema municipalității Gherdëina, aceeași cu stema unei familii nobiliare (Primus von Dosses), adoptată și de municipalitate în 1969, este descrisă astfel: trunchiul unui cerb văzut lateral, în câmp argintat, iar în partea inferioară un câmp roșietic.

Chiar dacă Ghertina se numea Caput Bovis (adică Cap de Bou), numele putea veni de la tribul antic al boilor (cf. vârf Piz Boè din zona ladină), din care poate provenea o primă unitate militară staționată în acel cap de pod moesic de acolo... O schimbare de caracter etnic pare avea ulterior, cetatea devenind locul de staționare a unei unități probabil recrutată dintre roxolani (care s-au amestecat poate cu goți în evul mediu timpuriu, de unde ar proveni exonimul „todesc”).

Alte municipalități din Trentino ar confirma presupunerea: Daiano (gm. Deytpen), ori

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Vineri, 12 Martie 2021 08:37 -

Cavedago (gm. Gofidach, ladină Ciavedacé)... desigur, discutabil.

Am presupus că expresia pentru limbă maternă "rujeneda dl'oma" (limba omului ?) ar putea proveni din sarmata roxolană (!?), doar că în gotică razda- engleză "language";... ceea ce ridică semne de întrebare... În ossetină ævzag- avestan hizvā- engleză "language";, deci rujeneda ar corespunde mai degrabă goticului...

Presupun doar că Ghertina și Gherdeina ori Gherteniș Caraș-Severin nu ar semnifica decât așezare fortificată cu un val de pământ sau cu un zid de piatră... altfel spus oraș sau cetate... (cf. slavonicului gradŭ- engleză "city, town";, rusă gorod/gorodok) și doar acesta ar putea fi un cuvânt roxolan ori dintr-un grai sloven ? Sunt presupuneri desigur... Dar că ar putea fi vorba chiar despre urme gepide strămutate în Italia, aș deduce din oiconimul Livo (gm. Lifers, ladină Lío sau Líu)...

Până la urmă, care ar fi totuși adevărul ?

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE din surse scrise și internet